

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z powództwa K. T.
przeciwko Szkole Podstawowej im. [...] w M.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 października 2024 r.,
wniosku pełnomocnika powoda o zmianę rozstrzygnięcia o kosztach zawartego
w pkt. 2 postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2019 r.,
sygn. akt I PK 51/19,

oddala wniosek.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy postanowieniem z 26 czerwca 2019 r., I PK 51/19, w sprawie z powództwa K. T. przeciwko Szkole Podstawowej im. [...] w M. o zapłatę, w punkcie 1. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania, w punkcie 2. przyznał od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w Łodzi) na rzecz adwokata J. D., tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym kwotę 4.050 zł powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług.

Pismem z 3 czerwca 2024 r. (data wpływu 10 czerwca 2024 r.) adwokat J. D. wniosła o zmianę (względnie uchylenie) rozstrzygnięcia o kosztach zawartego w

punkcie 2 ww. postanowienia i przyznanie jej zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym kwotę 6.075 zł powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług oraz o zwrot kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że rozstrzygnięcie o kosztach opierało się na ówczynie obowiązującym § 8 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. Rozstrzygnięcie o kosztach nie zostało zaskarżone przez wnioskodawcę, albowiem ówczesne przepisy nie pozwalały na skuteczne wzruszenie postanowienia, natomiast podstawa prawna, przyjęta jako podstawa postanowienia, objęta była domniemaniem konstytucyjności.

W dniu 27 lutego 2024 r. Trybunał Konstytucyjny w rozpoznaniu skargi konstytucyjnej, zarejestrowanej pod sygnaturą SK 90/22, stwierdził, że § 2 pkt 1 w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2023 r., poz. 2631) w zakresie, w jakim określa opłaty stanowiące ponoszone przez Skarb Państwa koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu w wysokości niższej niż stawki minimalne opłat określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2023 r., poz. 1964, ze zm.), jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Tym samym Trybunał Konstytucyjny potwierdził, że wszystkie opłaty wymienione w § 4 ust. 1 rozporządzenia, a określające wysokość stawek pozostają sprzeczne z Konstytucją RP, o ile przewidują stawki niższe, aniżeli stawki minimalne opłat, określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2023 r., poz. 1964, ze zm.). Podstawą wynagrodzenia adwokata powinny być natomiast odpowiednie stawki minimalne, przewidziane w drugim z wymienionych rozporządzeń (tj. w sprawie opłat za czynności adwokackie).

Dalej wnioskodawczynie wskazała, że na podstawie art. 416¹ k.p.c. w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem mogą być uchylone postanowienia niekończące postępowania w sprawie, jeżeli zostały wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą. Przepisy o wznowieniu postępowania stosuje się odpowiednio. Powołując się na treść art. 403 § 4 k.p.c., który w ocenie wnioskodawczynie dotyczy tego samego zagadnienia, a mowa jest w nim o uchyleniu bądź zmianie w trybie art. 416¹ k.p.c., przyjęła, że w art. 416¹ k.p.c. doszło do luki prawnej niemającej znaczenia dla instytucji wznowienia oraz, że postanowienie zaskarżone w tym trybie może być w zależności od potrzeby uchylone bądź zmienione. Wskazała również, że procedura, o której mowa w art. 416¹ k.p.c. nie jest procedurą zawierającą żądanie wznowienia całego postępowania, lecz szczególnym rodzajem postępowania, do którego stosuje się przepisy o wznowieniu postępowania. Tym samym, zastosowanie znajduje tutaj przepis art. 407 § 1 k.p.c. Wniosek wniesiono w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego tj. od 4 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek należało oddalić albowiem jest on nieuzasadniony.

W pierwszej kolejności zwrócić trzeba uwagę, że pismo, które zainicjowało niniejsze postępowanie zostało przez jego autorkę zatytułowane jako „wniosek o zmianę rozstrzygnięcia o kosztach”. Również w dalszej części pisma autorka wniosła o „zmianę (względnie uchylenie) rozstrzygnięcia o kosztach”. Natomiast w części pisma zatytułowanej „uzasadnienie” odnosi się do przepisów dotyczących wznowienia postępowania, a to art. 403 § 4, art. 407 § 1, art. 409 oraz art. 416¹ k.p.c. Z racji posiadania przez autorkę tytułu adwokata zasadnym jest żądanie, aby zarówno wniosek jak i jego uzasadnienie jednoznacznie wskazywały, co „autor miał na myśli”.

Biorąc pod uwagę treść postanowienia Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2019 r. oraz treść samego wniosku (bez uzasadnienia) należy uznać, że w istocie

mamy do czynienia z wnioskiem o uzupełnienie postanowienia o kosztach. Tymczasem stosownie do art. 351 § 1 k.p.c. strona może w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku, a gdy doręczenie wyroku następuje z urzędu - od jego doręczenia, zgłosić wniosek o uzupełnienie wyroku, jeżeli sąd nie orzekł o całości żądania, o natychmiastowej wykonalności albo nie zamieścił w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu. Powyższe zasady mają również zastosowanie do uzupełnienia postanowienia (art. 361 k.p.c.).

W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy, wydając postanowienie o odmowie przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powoda, rozpoznał jednocześnie zawarty w tejże skardze wniosek pełnomocnika powoda o zasądzenie na jego rzecz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronie z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, których to kosztów, jak wskazano w oświadczeniu, powód nie uiścił osobiście w całości ani w części. Zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury, uzupełnienie orzeczenia w przedmiocie kosztów postępowania może mieć miejsce, jeśli nie zawiera ono żadnego rozstrzygnięcia co do tych kosztów (por.m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 października 2012 r., I CZ 116/12, LEX nr 1232744; uchwałę Sądu Najwyższego z 11 lipca 1972 r., III PZP 14/72, OSNCP 1972 Nr 12, poz. 215). Nawet w razie nieuwzględnienia wniosku o przyznanie kosztów procesu w całości, zbędne jest orzekanie o oddaleniu tego wniosku w pozostałej części (uchwała Sądu Najwyższego z 30 listopada 2011 r., III CZP 69/11, OSNC 2012 Nr 4, poz. 48). Podzielając to zapatrywanie, wypada stwierdzić, że w niniejszej sprawie brak jest podstaw do uzupełnienia orzeczenia Sądu Najwyższego zgodnie z wnioskiem. Co więcej postanowienie zostało wydane 25 czerwca 2019 r., zatem wskazany w cytowanym powyżej przepisie termin dawno minął.

Biorąc natomiast pod uwagę treść uzasadnienia wniosku, można odnieść wrażenie, że jego autorka miała w zamiarze złożyć skargę o wznowienie postępowania w przedmiocie orzeczenia o kosztach. Niemniej złożenie takiej skargi jest możliwe jedynie w wypadkach przewidzianych w Dziale VI Kodeksu postępowania cywilnego „Wznowienie postępowania”. Fundamentalnym założeniem systemu wznowienia postępowania, z wyjątkiem przewidzianym w

art. 399 § 2 w związku z art. 401¹ i art. 13 § 2 k.p.c., jest ograniczenie dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania wyłącznie do przypadków zakończenia postępowania prawomocnym orzeczeniem merytorycznym, tj. rozstrzygającym o przedmiocie (istocie sprawy) postępowania, w którym skarga jest dopuszczalna (por. orzeczenie SN z 8 lutego 1935 r., C I 2821/34, Zb.Orz.1935, Nr 10, poz. 389 oraz postanowienia SN: z 21 sierpnia 2003 r., III CO 9/03, OSNC 2004, Nr 4, poz. 68 i z 9 maja 2007 r. 6/07). Na podstawie art. 401¹ k.p.c., postępowanie może być wznowione także w razie jego zakończenia postanowieniem. Oznacza to, że skarga o wznowienie postępowania może być wniesiona także w przypadku, gdy zakończono je prawomocnym postanowieniem, tj. orzeczeniem, które nie rozstrzyga w procesie co do istoty - ale tylko wtedy, kiedy skarżący opiera skargę na twierdzeniu, że zaskarżone orzeczenie zostało wydane na podstawie aktu normatywnego, co do którego Trybunał Konstytucyjny orzekł o jego niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Skarga o wznowienie postępowania podlega zatem badaniu przez sąd najpierw co do jej dopuszczalności, a następnie w zakresie istnienia podstaw do wznowienia postępowania. O dopuszczalności skargi decyduje charakter orzeczenia, którego skarga dotyczy.

Skarga o wznowienie postępowania jest środkiem prawnym o charakterze nadzwyczajnym, który posiada obligatoryjne elementy i stanowi formę zainicjowania postępowania. W piśmie procesowym, będącym skargą o wznowienie postępowania, należy podać okoliczności, które mają umożliwić sądowi ocenę dopuszczalności skargi o wznowienie (art. 410 k.p.c.) i finalnie sformułować wniosek o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia. Zatem w oparciu o zakres zaskarżenia należało wnieść o wznowienie postępowania w zaskarżonym zakresie a następnie żądać zmiany zaskarżonego orzeczenia. Tym wymaganiom wnioskodawczyni nie sprostała. Nie jest rzeczą Sądu Najwyższego domyslanie się jakie postępowanie autorka pisma procesowego chciała zainicjować.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

r.g.

